

European Network of Councils
for the Judiciary (ENCJ)

Reseau européen des Conseils
de la Justice (RECJ)

2025. gada 16. maijs, Brisele

Paziņojums par situāciju tiesu sistēmā Bosnijā un Hercegovinā

Eiropas Tieslietu padomju asociācijas valde sniedz šo paziņojumu, lai atbalstītu Bosnijas un Hercegovinas tiesnešus un prokurus un Bosnijas un Hercegovinas Augsto tiesnešu un prokuroru padomi (HJPC) saistībā ar diviem svarīgiem jautājumiem.

Pirmais attiecas uz 2025. gada martā Serbijas Republikā (RS) pieņemtajiem tiesību aktiem par tiesu neatkarību.

2025. gada marta sākumā ENCJ saņēma informāciju par šo tiesību aktu, ar kuru izveido atsevišķu Tieslietu padomi un aizliedz atsevišķu Bosnijas un Hercegovinas valsts iestāžu darbību RS teritorijā. Starp šīm aizliegtajām iestādēm ir arī HJPC. Par šo tiesību aktu neievērošanu tika ieviests arī jauns kriminālpārkāpums. Tādējādi par noziedzīgu nodarījumu kļuva tas, ka tiesneši, prokurori un Padomes locekļi, kas darbojas Serbijas Republikas teritorijā un nāk no RS, darbojas kā Bosnijas un Hercegovinas tiesneši un prokurori un HJPC locekļi.

2025. gada 7. martā Bosnijas un Hercegovinas Konstitucionālā tiesa uz laiku apturēja atsevišķas Tieslietu padomes izveides likuma piemērošanu. Ar otru Konstitucionālās tiesas lēmumu 2025. gada 2. aprīlī tika pasludināts, ka visi īstenošanas akti, kas pieņemti, pamatojoties uz šo likumu, ir spēkā neesoši.

2025. gada 3. aprīlī Sarajevā notika ENCJ valdes delegācijas tikšanās ar Bosnijas un Hercegovinas Augstākās tiesu un prokuratūras padomes prezidentu. Šīs tikšanās laikā ENCJ tika informēta, ka RS tiesību aktu praktiskā ietekme ir bijusi tiesnešu, jo īpaši to tiesnešu, kuri darbojas RS, iebiedēšana. Valdes delegācija tika informēta arī par to, ka tiesnešiem draudēja ar viņu īpašumu konfiskāciju par to, ka viņi neievēros likumus, tostarp par to, ka viņi turpinās pildīt savus tiesneša pienākumus Bosnijas un Hercegovinas tiesās, un par Bosnijas un Hercegovinas tiesību aktu piemērošanu.

Jāuzsver, ka sodīt tiesnešus par to, ka viņi piemēro likumu saskaņā ar saviem amata pienākumiem, būtu pilnīgi nepareizi un pretrunā ar tiesiskuma principu.

Pamatojoties uz Valdei sniegto informāciju un tā kā nav ziņots par uzlabojumiem, mēs vēlamies uzsvērt, ka tiesu neatkarība ir viens no tiesiskuma stūrakmeņiem un tiesību uz taisnīgu tiesu efektīvu tiesisko aizsardzību pamatelements. Šis pamatfakts cita starpā ir atzīts ES līgumos un Eiropas Cilvēktiesību konvencijā.

Tādēļ ENCJ valde nepārprotami norāda, ka nevienam tiesnesim un prokuroram nedrīkst draudēt iebiedēšana vai draudi par to pienākumu pildīšanu, kuru veikšanai viņi ir iecelti.

Otrais jautājums attiecas uz tiesību akta projektu par HJPC.

2024. gada jūnijā ENCJ, tāpat kā Venēcijas komisija un citas ieinteresētās institūcijas, sniedza atzinumu par HJPC likumprojektu, norādot uz vairākām neatbilstībām Eiropas standartiem. Pēc tam HJPC tika iekļauts likumprojekta grozīšanas procesā, un šis otrais likumprojekts no Venēcijas komisijas saņēma pozitīvu novērtējumu. Neraugoties uz šiem centieniem, likumprojekts, ko valdība iesniedza parlamentam, atšķīrās no saskaņotā projekta, jo īpaši attiecībā uz HJPC lomu saistībā ar tiesu sistēmas finansēšanu.

Šajā sakarā Valde uzsver, ka:

- (1) Ir svarīgi, lai izpildvara un likumdevēja vara ievērotu tiesu varas neatkarību un veiktu izmaiņas tiesu sistēmā tikai pēc pilnvērtīgām konsultācijām ar tiesu varu¹. Jēgpilna konsultēšanās nozīmē, ka izpildvara un likumdevēja vara rūpīgi apsver tiesu iestāžu viedokli un reāli ņem vērā šo viedokli. Iesniedzot Parlamentam tiesību aktus, kas būtiski atšķiras no tiem, par kuriem panākta vienošanās ar HJPC, šis pienākums acīmredzami netiek izpildīts.
- (2) ENCJ 2024. gada jūnija atzinumā HJPC kompetence attiecībā uz tiesu un prokuratūru budžetiem tika uzskatīta par ierobežotu. Tika uzskatīts, ka būtu vēlams, lai HJPC būtu pilnvaras attiecībā uz kopējo budžetu, nevis tikai tā sadaļām. Saņemtā informācija liecina, ka likumdevējam iesniegtais likumprojekts vēl vairāk vājina šo kompetenci. Pagājušā gada jūnija ENCJ atzinumā izklāstīto iemeslu dēļ ierosinātais tiesību akts šajā ziņā drīzāk vājina, nevis stiprina tiesu varas neatkarību.

SECINĀJUMS

Šie divi problēmjaudājumi HJPC un ENCJ ieskatā rada atsevišķas un atšķirīgas bažas. Valde turpinās uzraudzīt situāciju saistībā ar abiem jautājumiem.

¹ [2018. gada Lisabonas deklarācija](#), [2016. gada Varšavas deklarācija](#), [CCJE Atzinums Nr. 10 \(2007\)](#), [CCJE Atzinums Nr. 24 \(2021\)](#).